

على تاريخه دائرة خانات :

(بك) و (سلطان) عنوانلى

(سليمان بك) يازيليدى : (فلما توفى ووصل الى رحمة الله تعالى السيد الشهير المفطور المرحوم سيدالغزاة والمجاهدين معين الاسلام والمسلمين سليمان بك بن اورخان . سليمان بكه : (السلطان الاعظم) عنواتى ويرن داود قيصرشك تعظيماً اورخان غازى به ده عين عنواتى ويرمه سى ، بو عنوانك آرتق رسميته دلالت ايدرى ؟

فؤاد بك (سلطان) عنوانك اورخان غازيدن اعتباراً رسميت كسب ايتديكى اثبات ايجون بو وثيقه يى ايكنجى مقاله سنده تكرر ايتش ايسه ده ، عين عنوانك سليمان بك حقتنده استعمال ايشلش اولامسى ، فؤاد بكك نقطه نظري بالعمكس نقض ايتشدر .

۲ — على سيدى بكك ديكر وثيقه سى : ابن كمال تاريخندن :

— بن كيمسه نك تحت امرنده دوكونل ، كندى باشه سلطانه . بن اذن يتشمزى ؟

بو جمله ده كي (سلطان) تعبيرى ابن كمالك اختراعيدر . منبى عاشق پاشا زاده در . عاشق پاشا زاده ده عيناً شو جمله واردر : «سلطانك بونده نه دخلى واركم آندن اذن آلام . آكا سلطانق ويرن الله بك دى خانق ويردى . اساساً اوتاريخنده عثمان بكك كنديسى (سلطان) عنوانيه ياد ايتمه سى امكان خارچنده ايدى . دكل عثمان بك ، حتى اورخان بك بيله ، اوزون مدت ، سكه سنه (سلطان) عنواتى قويدورماشدى . اك مستعمل عنوان ، (خان) دى *

تهكم روحى : « اولوترك بكبرى اصل وصيت ايله عمل ايدوب عثمان بكى كندولره خان ايلديلر » ديديكى كى ، (جامع الدول) ده ، لطفى پاشا تاريخنده ده يالكى (خان) عنواتى واردر ؟ (سلطان) عنواتى بوقدر (ص ۱۷ ، يازمه نسخه) .

* * *

فؤاد بكك ، بو سفر ، ايكنجى مقاله سنه نك عنواتى : (سلطان عنوانك اسكلكده دائر) . فقط مقاله ده ، اثبات مدعا ايجون ، يازيلانلردن غيرى ، بى هيچ بر وثيقه ذكر ايدلمش . فؤاد بك « تاريخك بالعموم شعبه لربى » تور ايجون « ادبى وثيقه لر » ك قىمتى ، ايلك مقاله سنده درميان ايتشكن ، بوسفر ، على بكك تدقيقاته دائر يازيلان سطرلرى اساس اتخا ايدرك مسكوكاتندن ده بحث ايتش .

فؤاد بكك اثبات ايتك ايسه ديكى مسئله ، (سلطان) عنوانك يبايرم زماننده مستعمل اولديغنه دائردى . بز بو عنواتك دكل يبايرمندن ، حتى اورخان غازيدن اعتباراً تعظيماً قوللاندينى سويلدكدن صوكرا ، محترم برادر بزه دوشن وظيفه ، (بك) عنوانك غير رسمى اولدينى ينه رسمى وثيقه لرله اثبات ايتك اولاجقدى . چونكه (سلطان) عنوانك ايلك بادشاهلر ايجون رسمى بر عنوان اولماه بقدن بحث ايتمه مزمه سبب ، رسمى قيدلرند (بك) عنوانك چلبى به قدر

مسلسلاً موجود اولماسيدر . فؤاد بك ، كوسترديكمن ديوان وثيقه لرلى حقتنده برنجى مقاله ده : « محدود برطاقم وثائق رسميه » ، ايكنجى مقاله ده : « سكه لرك شهادتى قارشينده ديوان دفترلرى نهايت نهايت ديوان تعاململربى كوستره جك بروثقه » ديديكى كى ، اودورلردن قالمش كتابلرى وكتابه لرى ، دولتك رسمى قيد

(بك) و (سلطان) عنوانلرینه دائر برقاچ مقاله ايله برآجيق مکتوب نشر ايدلديكى حالده ، مثبت بر نتیجه حاصل اولمادی . بو مسئله يى ، (تورك و بيزانس) ده ، ايلك اول ، اورتابه قويدورمز ايجون ، قارلر بزه مختصراً خلاصه ايتيه موافق كورويوروز :

تاريخمك مهبوم مشكوك اولان ايلك دورلربى بزه نوبور ايدجك منبعلر ، مثبت وغير شخصى وثيقه لردر . بونلرك كاعتاده شايان اولانلرى ده ، بالطبع دولتك رسمى ديوانندن چيقان براتلر ، قشائلر ، بيتى لر ، فرمانلر ، ديوان هايون واقف قيدلريدر . فؤاد بك بوتون بو قيدلرده موجود (بك) عنواتى هيچ نظر اعتباره آلماسايق ، ايلك مقاله سنده ييلديريه (سلطان) عنوانك ويرلديكى ادعا ايتدى : « ايلك دفعه سلطان لقبى آلان چلبى سلطان محمديدر ؟ - بو ادعا ياكليشدر » ديدى . ادعاسنى اثبات ايجون ده شو وثيقه لرى كوستردى :

۱ . (كنزالكبرا) دن : (سلطان السلاطين ، ظل الله فى الارضين ... ايازيدخان ابن مراد خان) . ۲ . (خورشيد نامه) دن :

نه سلطان ابن سلطان ابن سلطان شهنشه بايزيد ابن مراد خان

بزم فكر بزمجه ، بو عنواتلر ، آناطولو طوائف ملوكك اكثرينه تعظيماً ويريلن لقبلردر . مثلاً ابن بطوطه ، سلاجوقلرك انقراضى اوزرينه ، آناطولو ده تشكىل ايدن طوائف ملوكك هيسنه

(سلطان) ديور : علاوه سلطانى يوسف بك ابن قرمان ، آناطليه سلطانى حضر بك ابن بونس بك ، ميلاس سلطانى سلطان مكرم شجاع الدين اورخان بك ابن منتشا ، لارنده سلطانى ملك بدرالدين بن قرمان ، بركى سلطانى محمد بك بن آيدين الخ ... اورخان غازى ايجون ده : برصى سلطانى اختيارالدين اورخان بك ابن سلطان عثمان چوق (ص ۳۱۱ : ۳۴۱) . « بك ، ملك معنا سندر » (ص ۳۱۱) .

كورويوروكه ، ابن بطوطه (سلطان) عنواتى بونون بلكر ايجون (حكمدار) معنا سنده قوللانيور ، حتى : « اوراده (خان) سلطان ديك » دييور . بو ده اثبات ايديبوروكه ، آناطولو ده عثمان اوغلو ، قرمان اوغلو ، منتشا اوغلو كى تشكىل ايدن طوائف ملوكك حائز اولدقلى (بك) و (خان) عنوانلرى اولنلرك (حكمدار) لفلربى كوسترمك

ايجون كافيدر . (سلطان) عنواتى آجيق تعظيماً قوللانيلمشدر . مثلاً : قرمان اوغلو بدرالدين محمود بك حقتنده ، ابن بطوطه (سلطان) ديديكى حالده ، بدرالدين محمود بكه عائد كتابه ده بو عنوات بوقدر : (عمر هذا الجامع الشريف عمود بك بن قرمان . التاريخ سنة اثنا و سبعمائة) منتشا اوغوللردن ارخان بك حقتنده : (ميلاس سلطانى شجاع الدين ارخان بك) ديديكى حالده ،

ميلاسده كى جامع كتابه سنده ده (سلطان) بوقدر : (الاميرالكبير شجاع الدولة والدين ارخان بك .. سنه ثلثين وسبعمائة ۷۳۰) .

قرمان اوغوللربى كى رسمى قيدلرى معلوم اولماقله برابر ، يالكى كتابه لرى كوسترييوروكه ، قرمان اوغوللرند بديتدن اعتباراً (بك) عنواتى

کوریو لورکه، ابن بطوطه (سلطان) عنواتی
 بوتون بکر ایچون (حکمدار) معنا سندر قولانیور،
 حتی : « اوراده (خان) سلطان دینک « دیورد .
 بده اثبات ایدیورکه ، آناطولوده عثمان اوغلو،
 قره مان اوغلو ، منتشا اوغلو کی تشکل ایند
 طوائف ملوک حائر اولدقلری (بک) و (خان)
 عنواتلری اونلرک (حکمدار) لقلری کوسترمک
 ایچون کافیدر . (سلطان) عنواتی آنجیق تعظیماً
 قولانیلمشدر . مثلاً : قره مان اوغلو بدرالدین محمود
 بک حقتده ، ابن بطوطه (سلطان) دیدیکی
 حالده ، بدرالدین محمود بک عائد کتابة ده بو عنوات
 یوقدر : (عمر هذا الجامع الشريف محمود بک
 بن قرمان . التاريخ سنة اثنا وسبعماية)
 منتشا اوغوللرندن ارخان بک حقتده : (میلاس)
 سلطان شجاع الدین ارخان بک (دیدیکی حالده ،
 میلا سده کی جامع کتابة سنده ده (سلطان) یوقدر :
 (الامير الكبير شجاع الدولة والدين ارخانک . . .
 سنة ثلثین وسبعماه ۷۳۰) .

قره مان اوغوللرینک رسمی قیدلری معلوم
 اولماقله برابر ، یالکز کتابة لرلی کوستریورکه ،
 قره مان اوغوللرنده بدایتدن اعتباراً (بک) عنواتی
 ۷۷۴ سنه سنه قدر مطرداً دوام ایندیکی حالده ،
 سیف الدین سلیمان بیک دن سوکرا ، هم (سلطان)
 عنواتی مطرداً قولانیلیور ، هم ده (بک) عنواتی
 قالدیریلیور . عجباً عثمان اوغوللری (بک) عنواتی
 هانکی پادشاهه قدر محافظه اینشلر ، وهانکی
 تاریخندن اعتباراً یالکز (سلطان) عنواتی رسمی
 ودائی صورتده قولانیلشدر ؟

بز ، عثمان اوغوللرینه ویریلن (سلطان
 السلاطین ، سلطان الاعظم ، قاهر الشریحین ، اختیار
 الدین ، شجاع الدین) عنواتلرینک تعظیماً ویریلدیکنه
 قائلز . فؤاد بک کوستردیکی وثیقه یی یازان ،
 « ییلدیرمک دورنده یاشایان ، حکمدارک مظهر
 النفاق اولان » شیخ اوغولنک ده بو عنواتی « النفاثه
 مظهر » اولدینی بر حکمداره تعظیماً ویرمه سنی
 یلک طبیی بولورز .
 خلیل بک اقدینک فؤاد بک کوستردکلری
 وثیقه لرده شونلردز :

۱. پارسده کی باقر طاس کتابة سی : (مولانا
 الفاضل الکامل السلطان اورخان فی سنه ۷۳۰) .
۲. میرالای علی بکک تدقیقاتندن : (السلطان
 الاعظم) عنواتی .
 بولردن باقر طاس کتابة سی ، بالطبع موضوع
 بحث اولاماز . چونکه اوندن ده قیمتلی وثیقه لر
 ملکمزده موجود . اوزرنده کی (الفاضل الکامل
 السلطان) عنواتلرینک تعظیماً یازیلدینی بسببلی .
 (السلطان الاعظم) عنواتنک سیاسته و موقه آلیندیقنی
 ایسه ، وثیقه نکل اصل صاحبی علی بک صراحة اثبات
 ایدیور .

علی سیدی بک کوستردیکی وثیقه لر ایچنده
 ایکی وثیقه نظر دقتی جالبدر :

۱. داود قیصریدن آلتان شو عنواتلر : (اغنی
 جناب السلطان المعظم الشهباه المفخم . . . شجاع
 الدولة والدین . . . سلیمان پاشا ابن السلطان
 الاعظم . . . السلطان اورخان) .
 اورخان غازینک اوغلو ، رسماً (بک) در ؛
 (پاشا) دکادر ، هاه (السلطان المعظم ، الشهباه
 المفخم) هیچ دکادر . قاردشی خداوندکار غازی
 اورده نوس بک ویردیکی فرمانده : (توقیع رفیع
 هابون سکی اولدرکه قرتدایم واصریم غازی
 سلیمان بک) دیدیکی کپی ، بوتون وثیقه لرده ده

مقاله ده ، اثبات مدعا ایچون ، یازیلانلردن قبری ،
 یکی هیچ بر وثیقه ذکر ایدلمش . فؤاد بک
 « تاریخک بالعموم شعبه لرینی » تئوریچون « ادبی
 وثیقه لر » ک قیمتی ، ایلک مقاله سنده در میان اینشکن ،
 بوسفر ، علی بکک تدقیقاتنه دائر یازیلان سطرلری
 اساس اتخا ایدلرک مسکو کاندن ده بحث اینش .
 فؤاد بکک اثبات اینک ایسته دیکی مسئله ،
 (سلطان) عنواتنک ییلدیرم زماننده مستعمل
 اولدیغنه دائردی . بز بو عنواتنک دکل ییلدیرمندن ،
 حتی اورخان غازیدن اعتباراً تعظیماً قولانیلدی
 سوبلرکدن سوکرا ، محترم برادرینزه دوشن
 وظیفه ، (بک) عنواتنک غیر رسمی اولدیقنی
 ینه رسمی وثیقه لرله اثبات اینک اولاجقدی .
 چونکه (سلطان) عنواتنک ایلک پادشاه لر ایچون
 رسمی بر عنوات اولمادیغندن بحث اینمه رنه سبب ،
 رسمی قیدلرنده (بک) عنواتنک چاپی به قدر
 مسلسلأ موجود اولماسدر .

فؤاد بک ، کوستردیکن دیوان وثیقه لرلی حقتده
 برنجی مقاله ده : « محدود برطاقم وثائق رسمیه » ،
 ایکنجی مقاله ده : « سکه لرک شهادتی قارشیسنده
 دیوان دفترلری نهایت نهایت دیوان تعامللرینی
 کوستره جک بروثیقه » دیدیکی کپی ، اودورلردن
 قلنش کتابلری و کتابة لرلی ، اونلک رسمی قید
 لردن « وثیقه تاریخیه اولق اوزره ده قیمتلی
 ودها شایان اعتاد » بولویور . سبب اولاراق :
 « عثمان ، اورخان ، مراد اول دورلرنده یازیلش
 قیوداتک عدم وجودینی » ذکر ایدیور . دیوان
 قیدلرینه مستنداً دلایله ذکر ایندیکن بر حقیقی :
 « چوق ضعیف بر فرضیه » عد ایندیکی کپی ، ک
 زیاده خلیل بک اقدینک خبر ویردکلری باقر طاسه
 و (السلطان الاعظم) عنواتنه اعتاد ایدیور .

فی الحقیقه ، دیوان واقف قیدلرنده ، چاپی
 سلطان محمد قدر ، (بک) عنواتی مسلسلأ
 کورمه مش اولسه یدیق ، بزده بالطبع ، اودوره
 عائد کتابلری ، باقر طاس کتابة سی دها شایان
 اعتاد بولوردرق . حال بوک ، او وثیقه لر دیوان
 واقف قیدلری قارشیسنده ، ایکنجی درجه ده
 امهرتی حائزدر ؛ چونکه شخصیدر . دیوان قیدلری
 ایسه ، رسمی وقانونیدر . بر شاعر ، کاتب ،
 صنعتکار ، علم ، حکمدارلر حقتده ایسته دیکی

الفاظ تعظیمیله قولانیلیلر ؛ فقط بونک دیوان
 قیدلرینه کیه بیلمه سی ایچون دستور شکلی آلمایی
 ایجاب ایدر . دیوان دفترلری دیوان تعامللرینی
 کوسترمز ؛ دولتک قانونی ، نظامی ، رسمی
 تشکیلاتی کوسترر . دفترلرده مقید هر حکم ، قانون
 قوتی حائزدر ؛ چونکه پادشاهک تصدیقنی
 حاویدر . دیوان قیدلرنده ، تعبیرلر هیچ دکیشمز ؛
 آنجیق خط هایونه دکیشه ییلیر . ایچیلرزه ویریلن
 شراب مقداری بیله ، عصر لرجه ، اسکی قیدلر
 چیقار یلاراق ، تعیین ایدلشدر . مثلاً ، اسکی دفترلرده
 عثمان ، اورخان ، مراد و یازیلر حقتده
 (سلطان) عنواتی بولونسه یدی ، هانکی دیوان
 و یا واقف کاتبی بو عنواتی دهاصوکرا کی قیدلرده
 (بک) ه تحویل ایده ییلردی ؛ فؤاد بک اودورلره
 عائد دفترلر هنوز موجود دکل دیور . یاموسی
 جلیبنک بالذات ویردیکی برات ؛ موسی چاپی
 اجدادینه قیداً و رسماً (بک) دنیده یکنی بیلمه .
 سه یدی ، قزل دلی سلطانه ویردیکی برانده اجدادی
 ایچون (قدیمی بکر) دیریدی ؛ بوراده بکاردن
 مقصد ، (پادشاهلر) دینک اولدینی آب آشکلردن ؛
 چونکه سلطان ابراهیم زماننده عن فرمان بکیلندیکی
 وقت ، (قدیمی بکر) یونیه (سلطان ماضیه)
 یازیلشدر . او حالده (سلطان) عنواتی برانلرده

عثمانلی حکمدارلرنده «سلطان عنوانی»

کویربیلی زاده محمد فراد بک مقاله سی مباحثه

ماده البحث کتابه ایله رساله نك کویربیلی زاده محمد فراد بک افندیك بحث و (۸۰۳) ده تالیف ایله ایکنی بیان ایتنیکی [کنزالکبری] اذن یتیش، سکسان سنه ده اول وجوده کتیر بلیش اولسی، موی الیهک (سلطان) عنوانک قدیمی حقیقه ای ادعایینی تأیید ایلمکله برابر عنوان مبحوثک [یلدیریم بازیده] مخصوص اولمادیقی ده عین زمانده توشیق ایلمک. ذاتاً خاطر عاجزانه مده قالدیفنه کوره احمد رفیق بک برادر من (یلدیریم بازید) زماننده (سلطان) عنوانک موجودیتی سبب ونفی ایتمور. چایی سلطان محمد دورینه قادار [بک] عنوانک (اغم) اولدیقی ادعا ایدیورکه: بوده بر جوق و نایق و از جمله دیوان قیودیه ثابت و بونلرک ایراد ایلیق بالطبع بزدن زیاده کندیسنه عائددر.

نه حاجت! بروسه ده کی (۷۳۸) تاریخلی کتابه ده اورخان غازی به سلطان دنیمکله برابر [بک] دخی دنیمسی [بک] القابک نه درجه لرده (اغم) و (اشم) اولدیقی اثبات ایتمور؛ حتی بو بک شهاده لره (پاشا) دنیمک قاعده دن ایکن شهاده (علاءالدین) و (سایان) ه هم (پاشا) هم ده (بک) دنیمک کله درکه: بوده (عنوان) مبحوثک اسکی عثمانلی رجه حائز اولدیقی قیمت و اجمعی اراهه ایلمک.

هله (دواد قهری) نك لام تعریف علاوه سیاه تعریب ایله یکی [شهنشاه] عنوانی ده شایان نظر اولوب پادشاهلر منزه عین زمانده [شهنشاه] دخی دنیمکی اکلایم قاعده در. مع هذا بو، القاب رسمیه دن زیاده، القاب تعظیمیه دن در. (سلطان) نك مستقل حکمدار معناسنی تضمین ایله یکنی مؤید بروشقه منزه دها وارد. غیر مطبوع «ابن کمال» [۵] تاریخنده کورولدیکی اوزره [۶۸۹] سنه سنده عثمان غازی نك (قره جه حصار) ده جمعه نمازی اقامه سی ایچون (طورسون فقیه) طرفندن اذن سلطانی استحصالی حقیقه کی عرض و تکلیفه قارشو:

— بن کیمسه نك تحت امر منده دو کولوب، کندری باشمه سلطانم. بنم از منم بقتضی منی؟ دیمسی غازی مشارالیهک بیله صدق استقلاله کندی کندیسنه «سلطان» عنوانی ویردیکنی کویستر مکه در.

خلاصه: (سلطان) عنوانک قدیمی شی قابل رد اولوب آتیاق بومبجده توشیق و اثبات اولنه یقی برجهت و ارسه اوده (سلطان) القابک نه زمان اکتساب رسمیت ایله یکنی میدانه چیقارمقدن عبارتدر.

صهائیه: ۳۶ نهمین ثانی ۳۳۷ علی سیدی

[۵] ملت کتبخانه سی. [ج: ۱، ص: ۹۹]

اشتقاقی بوراده تیزیر و تفسیره حاجت کوره. مدیکمز «سلطان» تعبیری، غربی و وسطی آسیا تورکلرنجه بک اسکی زماندن بری معروف ایدی. [۳۸۸] سنه هجره سنده (غزنه) ده حکمران بولنان [محمود ابن الامیر سبکتکین] ه (سلطان) دنیلدیکی کی اهل صلیبه قارشو مدافعات قهرمانانه سیله شهرت شعار اولان (قیاج آرسلان) ک لقی ده (سلطان اقلیم روم) ایدی. مشهور (ابن بطوطه) [۱] «اسبارته، مفتیسا، آبدین» بکارینه، حتی یوزینی کورمده یکی اورخان غازی به دخی (سلطان) عنوانی ویریبور.

یالکز عثمان بکک غرس یین یمنی اولان شجره آل عثمانه نه زماندن بری رسماً و عرفاً و قیاداً [سلطان] القابک مقارن اولدیقی حقیقه اوتنه دنبری مورخلر آره سنده برردای اختلاف موجوددر. معشر مورخین، [۷۸۹] ده واقع اولان (نیکبولی) مظفریت عظیمه سنی تیشیراً و عادت جاریه به تبعاً (یلدیریم بازید) خان طرفندن جوار مولک اسلامیه ایله برابر مصرده مقيم خلیفه عباسی به بازیلان نامه هایونه خلیفه دن مورود و (۷۹۹) تاریخیه مورخ جوابنامه ده پادشاه مشارالیه (سلطان اقلیم روم) دییه خطاب ایلمسینه منی اوتاریخندن اعتباراً سلاطین عثمانیه به (سلطان) دنیلکه باشلانیدیقی قبول ایدرلر.

حالبوکه: بر قسم مورخلر بو عنوانک دها از زیاده قدمنه قائلدرلر. حتی بعضیلر بونی (مراد خداوندکاری) و اورخان غازی بی بیله آشیره رق عثمان بکه قادار ایصال و الصاق ایتمکده درلر.

تاریخ عطا ده [۲] — سلطان زاده محمد بکک مجموعه سنه عطفاً — مراد خداوندکارک (صوفیه) نك فنی اوزرینه سالف الذکر خلیفه عباسی به تسطیر ایله یکی مکتوبک جوابنامه سنده و محل القابده

«سلطان الفزاة والمجاهدین» دینه محرر اولدیقی تمهید و نتائج الوقعا نده دخی بو روایت تأیید ایلمکده اولدیکی [۳] کی اورخان غازی نك بروسه ده کی جامع شریف نك قابوسی اوزرنده بولنان و (۷۳۸) تاریخلی حاوی اولان کتابه ده

«سلطان الفزاة والمجاهدین اورضانه بک..» عبارته سی محرر و علم مسکوکات متخصصلرندن میرالای علی بکک تدقیقاتیله ثابت اولدیکی اوزره کذاک اورخان غازی نك ایلمک سکسته سنده اسمدن اول [السلطان الاعظم] ترکیبک هر رقم اولسی ده ماده اثبات ایدیورکه: (اورخان غازی) بیله [سلطان] القابی حائز ایدی.

بوندن ماعدا «اقدام» ک کچن کونکی نسخه سنده خلیل ادهم بک افندی استاد منک امضاسیله مندرج مقاله نك بر فقره سنده «اورخان غازی نك سلطان عنوانی اخذ یتیش اولدیقی، بر باقر طاس اوزرنده کوموش قاقه اوله رق محکوک بر کتابه ایله مؤیددرکه: بو وشیته نادره ایوم پارسده (لوور) موزه سی آثار اسلامیه شعبه سنده محفوظلدر. کتابه نك منی شو یله در: «مولانا الفاضل

ایصال و الصاق اتمکده درلر .

تاریخ عطا ده [۲] — سلطانزاده محمد بک بک
مجموعه سته عطا — مراد خداوند کارک (صوفیه) ناک
فتحی اوزرینه سالف الذکر خلیفه عباسی به تسطیر
ایلدیکی مکتوبک جواننامه سنده و محل القابده

« **سلطان الفزاة والمجاهدین** » دینه بحر اولدینی
تمهید و نتایج الوقوعانده دخی بورایت تأیید
ایلمکده اولدینی [۳] کبی اورخان غازینک
بروسه ده ک جامع شریفنک قاپوسی اوزرنده
بولنان و (۷۳۸) تاریخنی حاوی اولان کتابه ده

« **سلطان الفزاة والمجاهدین اورخان بک . .** »
عباره سی محرر و علم مسکوکات متخصصانندن
میرالای علی بک تدقیقاتیه ثابت اولدینی اوزره
کذاک اورخان غازینک ایلمک سکه سنده اسمندن
اول [السلطان الاعظم] ترکیبک هر قمر اولمسی ده
ماده اثبات اییدیورکه : (اورخان غازی) بیاه
[سلطان] القابی حائر ایدی .

بوندن ماعدا « اقدام » ک کچن کونکی لسخمه
سنده خلیل ادهم بک اقدی استاد حشرک امضاسیاه
مندرج مقاله نیک بر فقره سنده « اورخان غازینک
سلطان عنواتنی اخذ اتمش اولدینی، بر باقر طاس
اوزرنده کوموش قاقه اوله رقی محکومک بر کتابه
ایله مؤیددرکه : یو وثیقه نادره ایوم یارسنده
(لوور) موزه سی آثار اسلامییه شعبه سنده محفوظ.
ظدر . کتابه نیک متنی شو یله در : « مولانا الفاضل
الکامل السلطان اورخان فی سنه ۷۳۰ » دینه
مندرج اولمسی دخی قول مبسوطی مادی بر صورتده
تأیید ایلم .

وینه اورخان غازینک بعدالفتح امر اداره سی
بو بوک شهزاده سی [سنجان پاشا] به گه : — مشار
الیه عین زمانده [ساچان بک] دخی دینوردی —
تودیع ایلدیکی (ازبیک بلده سنده اعمارات سائر به
علاوة بر مدرسه دخی احیا و انشا ایله بونده تدریس
اولنه جق [علوم نافعه] نیک هانکیلری اولدینی
محال مختلفه ده هقم بعض مشاهیر علمادن با محجرات
استفسار ایلدیکی صیره ده مشهور [داود قیصری]
طرفندن یازیلوب برنسخه غیر مطبوعه سی ایوم
(ملت کتبخانه) سنده بولنان « **الارواح السلیمانی** »
فی عمره **الارواحانی** » اسمنده کی عربی المباره رساله
مطلوله نیک مقدمه سنده :

« **بشروع نزول الافضال، علی جناب السلطان
المعظم، الشهبان المعظم سلیمان
باشا، ابن السلطان الاعظم الملك الاعدل
الاعلم، مالک رقاب الامم السلطان
ارخان** » دینلمسه باقبلیرسه تا اوزمانلر
بیله عثمانی پادشاهنه [بک] ، [امیر] معناسنه
اوله رقی [سلطان] دینلدیکی [۴] قطعی بر صورتده
تظاهر ایلم .

- [۱] تورکیجه ابن بطوطه سیاحتنامه سی ص: ۹۲
- [۲] تاریخ عطا - ج : ۱
- [۳] نتایج الوقوعات - ج : ۱
- [۴] « سلطان ، دأب وقانون اصطلاحاننده
حکومت ، دولت ، میری ، بیت المال ، عثمانلوده
اسمندن مقدم ذکرنده پادشاهاره ، اسمندن صوکره
ذکرنده پادشاه کریمه لرینه عنواتدر . سلطانزاده لره
(خاتم سلطان) ، مادر پادشاهه [والده سلطان] ،
مهید عالیای سلطنت دینور . تعظیبات کلامیه دن :
افندم ؛ شاهم ، کبی (سلطانم !) ده دینور . «
لهجه عثمانی -

رسمه دن ریاده، القاب لهطویه دندر . سلطان نیک
مستقل حکمدار معناسنی تضمین ایلدیکی مؤید
بروینیه من دهاوارددر . غیر مطبوع « ابن کمال » [۵]
تاریخنده کوروا دیک اوزره [۶۸۹] سنه سنده
عثمان غازینک (قرهجه حصار) ده جمعه نمازی
اقامه سی ایچون (طورسون فقیه) طرفندن اذن
سلطانی استحصالی حقه ده کی عرض و تکلیفه قارشنی :

— **بن کیمسه نیک تخت امرنره درکولم** ،
کنمیری باشمه سلطانم . **بنم ازئم بتمشمنم** ؟
دیمسی غازی مشارالیهک بیله صدق استقلاده کندی
کندیسنه « **سلطان** » عنواتنی ویردیکنی کوستر .
مکده در .

خلاصه : (سلطان) عنواتنک قدی شرفیلم
رد اولوب آتجاق بومیشده توشق و اثبات اوله جق
برجهت وارسه اوده (سلطان) القابنک نه زمان
اکتساب رسمیت ایلدیکنی ، میدانه جغایر مقدرن
عبارتدر .

صنایه : ۲۶ دینور ثانی ۳۳۷ علی سیدمی
[۵] ملت کتبخانه سی . [ج : ۱ ، ص : ۹۹]

ملى تاريخىمىزە دائىرە تارقىقات

پادشاھلار يىمىز و (سلطان) عنوانى

- ۸۸۷۶ نوسورلى نىسخەمىزدىن مايبەد -

خليل بك افندى ايلك پادشاھلار يىمىزە (سلطان)
دىئىدېكى تىلى بىر سورتىدە بىيان بويوردىن سوكرام،
عثمان غازى ايجون « فى الواقع بوخصوصده شمدى به
قدر مشاراليه حقنده بروثيقه من بوقدر » دىيورلر .
خليل بك افندى ديوان دفترلىتە اعتماد بويورلر .
لرسە ، اوراده عثمان غازى حقنده كافى قيد واردر .
هېسنده ده : (بك ، خونكار) يازىلدىر ؛ (سلطان)
عنوانى بوقدر .
پر قاج مثال :

بىرول اوقاف سلطانه ابوكى :

- ۱ . مطالبه عمد واحمد وبايزيد سيد .
- عثمانه بك نشانيه .
- ۲ . مراد بابا اوغلى بىرامىچ شىخىنك قىزى
اوغلى و قالى سىدى . بىرچىنلىك بىرى . عثمانه خونكار
و مراد خونكار طاب تراخا نشانيه مقرر در .
- ۳ . چوماقلوده الياس فى . اونوز دوم بىر .
اورخان و عثمانه خونكار طاب تراخا نشانيه و ققدر .

ولايه شى و قندى اوقافى ياشىمىز

- ۱ . قريه اسرايك و ققدر . اورضانه بكمىز .
ازنكوميد مدرسى و قندى دانشدلىر يته .
- ۲ . پلدىيكارى . وقف اولاددر . اورضانه بكمىز .
- ۳ . مزرىعه . قندى ديواننده اغچ اغلى
تپارنده بك موسى اغل عيسى قينك چىنلىك .
وقف اولاددر . اميرسايمان چلبىين مراد بكمىز .
وساطا نىزدن ائنده مکتوبلىرى واردر . (بوراده كى
سلطان ، چايى سلطان محمددر)

ولايه كاپوزىه و قفارى ياشىمىز

- ۱ . قريه قزول . و ققدر . كاپوزىه نك جامعته .
اورخان بكدن .
- ۲ . ايچ آلاكه حاجى فى اغل دوزمىش
قنك چىنلىك بىرى و ققدر . مراد بكمىز .
- ۳ . حمام . يىلدىرم خونكار . و ققدر .
(بودتر چايى سلطان محمد دوريه تاندد)

تعلقات اوقاف و لايه نك

- ۱ . قريه كبرى بولى . سيد عدل اوغلى
شرف اوغلى سيد بك . تكة بكار ندى بايزيد بك
خونكارده و مرحوم سلطاندن و قفيت اوزره
حكمارى وارمىش (بو مرحوم سلطان ، مراد
تائيدىر) .
- ۲ . قفانلوده ارمنك امام اخى يوسف و رلد .
اون مدلى بىرى و ردر . وقف . اخى دولنخان
زاويه سته . بايزيد بك خونكارده و مصطفى
چلبىيدى نشانلىرى واردر .
- ۳ . افلار كوئىنده شىخ محمد اوغللىرىنك اكي
مدلى بىرى و ردر . بايزيد بك خونكارده نشانيه .
(بودتر قاج سلطان محمد زمانه تاندد) .
بووئىلر صراحة اثبات ايدىيوركه ، ايلك
پادشاھلار يىمىز ايجون دائما (بك ، خونكار) تعبيرلىرى
استعمال اولوغشدر . مثلا ، (بروسه) ده اورخان
بكه قائم بركتابه ده : (سلطان الغزاة) عنوانيه
براى (اورخان بك بن عثمان بك) عنوانى اولدىنى
كې ، بودفتر لوده ده (بايزيد بك خونكار) عنوانلىرى
قازىلدىر .

(اولداخى اولاد اولادنه على الاشتر اك وقف)
(و شرط ايدوب اولاددن اشبو راقول توقيه)
(رفيع الشان خاقانى سيد عبدالرحمن وسيدعوض)
(وسيدزىنل وسيد حسين وسيد حنجر براتلر)
(كتوروب تجميد اولئهم سن رجا ابله دكلرى)
(اجلدىن اوزر لئده ايسه محمد اى بوبرات ها يونى)
(و بىردوم و بىوردوم كه واروب بعداليوم بروجه)
(اشتر اك مزرىعه مزورىه متصرفلر اولوب)
(خدمت لازمه لر ين ادادن صكره واقفك روسى)
(و بىم دوام دولتم ادعيه سنه اشتغال اوزره)
(اولوب اولبايده هيج فردمانع و مضام اوليوب)
(دخل و تعرض قلميه . شؤيله بلالر . علامت)
(شريفه اعتماد قللار . تحويرا فى اواخر شهر)
(ربيع الاول سنه احدى و خمسين والف)

بىقام
قسطنطينيه
المخروسه

تارىخ ، لسان و اسلوب نقطه نظر ندىن بك
قىستدار اولان بو ايكي وثيقه ، حقيقه ، تدقيقه ،
سزادر . بىرى ، عثمان اوغوللارنىنك ايلك دورلر نده ،
لسانك نه قدر آجىق و تور كچه ، نه قدر صميمى ،
و معتظله اته القايدن عارى اولدىنى كوسترييورسه ،
اوبرى ده او درجه تشرىفاته تايم در .

بىر نچىسنده ، تور ككلك صفت و صميميتى ،
ايكنچىسنده مرادم و تشرىفاتك طمطراقى تعبيرلىرى
كندىنى كوسترييور . فقط بىم ايجون سايمان دقت ،
هر ايكي نشانك ايلك سطر لىدىر .
يىلدىرم بايزيدك فداكار اوغلو موسى چلبى
دييوركه :

(بو يىتى حكيم اولدىركى رندا مکتوب شىخ قىزل)
(دلونوك كوئى اولمى بىلر وقف و مسلم اغشدر)
(سلطان احمد اولك شىزاده سى سلطان ابراهيم ده
دييوركه :

(نشان شريف عالیشان بودر كه)

(مدینه دىنوقه مضافاتندن جبل ناحيه سنده)
(قطب العارفين قزل دلى سلطان قدس سره)
(العزيز سره طبع ماضى دن طارى بولى و بىوك)
(و طريفلار و برانى نام مزرىعلر نيك اولنوب) .
بو سطر لوده يىلدىرىنك فداكار اوغلى موسى
چلبى ، قزل دلى سلطان ايجون : (شىخ قزل
دلونوك) ، سلطان احمد اولك شىزاده سى سلطان
ابراهيم : (قطب العارفين قزل دلى سلطان قدس
سره العزيز) ؛ موسى چلبى ، محترم اجدادى ايجون :
(اولمى بىلر) ، سلطان ابراهيم : (سلاطين
ماخبيه) دىيور .

بو ايكي وثيقه بزه آرتق بك واضح برصورتده
كوسترييوركه ، اوغوزك مرودفداكار خفيدلىرى ،
توركلر كى اياجانلر ك تجاوزلردن قورتارارق شرف
و حيثىقبيله ياشانعه بىم ايتىكلرى دورده ، (سلطان)
عنوانندن زياده ، (بك) عنوانته اهميت و برمشدر .
حتى ، فاتحك خاقانلىرى زماننده ، (سلطان) عنوانى
داغى اولارق قوللايدىنى حالده ، اراضى و املاك
حقنده (بكلك) تعبيرى يته ترك ايدله مشدر .

خلاصه :

- ۱ . (سلطان) عنوانى ، چلبى سلطان محمد
قدر ، ديوان ها يون قىدلر نده بوقدر . اورخان
و مراد غازيلره ، ديوان قىدلر نده ده ، حتى بعض
كتابه لوده ده (بك) دىيلمىشدر ؛ فقط چلبى يه (بك)
دىئىدېكىنه دائىر قده تصادف ايدله مە مشدر .

ولایت کابویرہ رقتاری پاشا در
 ۱. قرہ قزل وول. وقندر. کابویرہ نک جامعہ.
 اورخان بکدن .
 ۲. ایچ آلاکده حاجی فقی اغل دورمش
 قنیک چنگلک بری وقندر. مراد بکامرہ .
 ۳. حمام . بلمریم خنٹارک . وقندر .
 (بودتر چای سلطان محمد دوربہ تاندور)
تعلقات اورقاف ولایت تکد :
 ۱. قرہ کیرتی بولی . سید عدل اوغل
 شرف اوغل سیدبک . تکہ بکارتدآ وباربیم بک
خونشاردورہ و مرحوم سلطانن وقتت اوزرہ
 حکملری وارنش (بو مرحوم سلطان ، مراد
 قانیدر) .
 ۲. قلقانودہ ارمناک امام اخ یوسف ورد .
 اون مدلقی بری وردر . وقف . اخ دولتخان
 زاوہ سہ . **باربیم بک خونشاردورہ** و مصطفی
 چلیبدآ نشانلری واردر .
 ۳. افکار کویندہ شیخ محمد اوغلنرینک اک
 مدلقی بری وردر . **باربیم بک خونشاردورہ** نشانیہ .
 (بودتر قاق سلطان محمد زمانہ تاندور) .
 بوویقملر صراحتہ اثبات ایدیورکہ ، ایلمک
 پادشاهلریز ایچون دایما (بک، خونکار) تعبیرلری
 استعمال اولونمشدر . مثلاً ، (بروسہ) ده اورخان
 بکہ عائد بر کتابہ ده : (سلطان الغزاة) عنوانیہ
 برابر (اورخان بک بن عثمان بک) عنوانی اولدی
 کئی، بودقترلر ده ده (باربیم بک خونکار) عنوانلری
 یازیلیدر .
 بودہ کوسستریورکہ ، چایی به قدر؛ ایلمک
 پادشاهلریز ایچون رسمی قیدلر ده (سلطان)
 عنوانی قوللائلمیوب بالخاصہ (بک) عنوانہ دہا
 زیادہ اہمیت ویرلشدر .
 تورک اوغلو تورک اولان خاقانلریز ، ایلمک
 دورلر ده ، سنہ لری دایما محافظہ ایشلردر .
 دیگر مثال :

(دیمتوقہ) ده یانان قزیل دلی سلطانہ ایلمک
 پادشاهلریز طرفندن ایچہ اراضی تملیک ایلدش .
 نشان ویرلش . اولادی ، براتلریک یکیلنمہ سی
 ایچون ، موسی چایی بہ صراجت ایشلر . موسی
 چایی ، (ادرنہ) ده سلطنت سوردیکی ائادہ ،
 براتلری یکیلہ اش ، وشو (بیتی) بی ویرمش :
 (بویتی حکم اولدک زندا مکتوب شیخ)
 (قرل دولونک کویچی اولکی بکمر وقف و مسلم)
 (ایشلردر . ایله اولسا بند اخی الله نشان ایچون)
 (وردوم کی بکدن کرو معاف و مسلم اولانایب)
 (وحاجب وسو باشی و خداوندکارک یواسنا)
 (وران قولارندن وطوغاشی وسکیان و بولجی)
 (وازی ہیچ وچہلہ کس سنہ واروب اوشندرمیا)
 (وزجت ورمیا وسخرادن اولادن وصالفوندن)
 (وخرچندن وعوائمن وعوارضدن وجمع)
 (تکلیفاتدن امین اولا هرکیم کہ بو حکمدن تجاوز)
 (ایدرسا خداوندکار قانندہ ویزوم قانوزده سچلو)
 (وکناہکر اولاجاق دور . بلدوم بلدوم دیمیلر)
 (بیٹی مطالع قلاتر تحقیق بلب اعتماد قلاتر . تجرأ)
 (فی اوایل محرم الحرام سنہ خمس عشر وثمانہ)
 (حرر فی موضع ادرنہ المحروسہ) .
 سلطان ابراہیم زمانندہ ، قزل دلی سلطانک
 اولادی براتلری تکرار یکیلنمک ایستہ مشلر .
 کندیلرینہ سلطان ابراہیم طرفندن ده شو (نشان)
 ویرلش :

(نشان شریف عالیشان بودرکہ)
 (مدینہ دیمتوقہ مضافاتندن جبل ناحیہ سندہ)
 (قطب العارفین قزل دلی سلطان قدس سرہ الغزیزہ)
 (سمرطیہ ماضیدن طاری بولی و بیولک ویران)
 (وطرفللو ویران نام حزرعلر تملیک اولنوب)
 (نشان شریف عالیشان بودرکہ)
 (مدینہ دیمتوقہ مضافاتندن جبل ناحیہ سندہ)
 (قطب العارفین قزل دلی سلطان قدس سرہ الغزیزہ)
 (سمرطیہ ماضیدن طاری بولی و بیولک ویران)
 (وطرفللو ویران نام حزرعلر تملیک اولنوب)

(بویتی حکم اولدک زندا مکتوب شیخ قیرل)
 (دولونک کویچی اولکی بکمر وقف و مسلم ایشلردر)
 (سلطان احمد اولک شہزادہ سی سلطان ابراہیم ده
 دیورکہ :
 (نشان شریف عالیشان بودرکہ)
 (مدینہ دیمتوقہ مضافاتندن جبل ناحیہ سندہ)
 (قطب العارفین قزل دلی سلطان قدس سرہ)
 (الغزیزہ سمرطیہ ماضیدن طاری بولی و بیولک)
 (وطرفللو ویران نام حزرعلر تملیک اولنوب) .
 بو سطرلر ده بیلب بریک فداکار اوغلی موسی
 چلی ، قزل دلی سلطان ایچون : (شیخ قزل
 دولونک) ، سلطان احمد اولک شہزادہ سی سلطان
 ابراہیم : (قطب العارفین قزل دلی سلطان قدس
 سرہ الغزیزہ) ؛ موسی چلی ، شہزادہ ایچون :
 (اولکی بکمر) ، سلطان ابراہیم : (سلطانی
 ماضیہ) دیورکہ .

بو ایکی وسیقہ بزہ آرتق بک واضح بر صورتہ
 کوسستریورکہ ، اوغوزک مرودفداکار خفیدلری ،
 تورکلی ایخانلریک تجاوزلرندن قورتاراق شرف
 و حیثیتلہ پاشا تہ عزم ایستملری دورہ ، (سلطان)
 عنوانندن زیادہ ، (بک) عنوانتہ اہمیت ویرمشدر .
 حتی ، فاتحک خاقانلری زمانندہ ، (سلطان) عنوانی
 دائمی اولاراق قوللائیلدی حالہ ، اراضی و املاک
 حقدہ (بکک) تعبیری بہ ترک ایدلہ مشدر .
 خلاصہ :

۱. (سلطان) عنوانی ، چایی سلطان عمدہ
 قدر ، دیوان ہایون قیدلرندہ یوقدر . اورخان
 و مراد غازیلرہ ، دیوان قیدلرندہ ، حتی بعض
 کتابلر ده (بک) دینلمشدر ؛ فقط چایی بہ (بک)
 دینلر بکنہ دائر بر قیدہ تصادف ایدلہ مشدر .
 ۲. (سلطان) عنوانی ، چایی سلطان عمدہ
 قدر ، آچقہ لریزہ دائمی رسمی بر عنوان اولہرق
 قوللما مشدر .
 ۳. (سلطان ، سلطان السلاطین ، سلطان
 المجاہدین ، سلطان الغزاة ، امیرالکبیر) عنوانلری
 کرک تعظیماً ، کرک صورت محومہ ده ، پادشا
 ہلریز حقدہ کتابلرہ و کتابلرہ یازیلشدر .

خلیل بک افندی ، (سلطان) عنواننک رسمی
 قیدلرندہ و مسکو کاندہ ، دائمی رسمی اولاراق ، عثمان
 غازیدن اعتباراً قوللائیلدی اثبات بو یوررلر سہ ،
 آتیش او زمان : «بیامم بو مسئلہ نەدن بو قدر
 اوزون مباحثہ لری موجب اولیور . بوندہ ہیچ
 اتردد ایدلہ جک بر جہت یوقدر ، بو یوردیغکر کئی
 «ایلمک پادشاهلریز تک (سلطان) عنوانی آلدقہ لندہ
 شہبہ یوقدر» دیمہ ہی حق قازانایلیرلر .

* * *
 محترم یوسف ضیا بک افندی بہ :
 شیخ بالی حقدہ کی مطالعہ علیہ لری اوقودم .
 (آدہ) تک آناطولیدہ قوللائیلان معناسی بندہ کرک زده
 معلومشدر . بو مسئلہ خندہ ذات عالیلرہ لہ ده کوروش شدک .
 حتی افتخار مقامندہ : (بونی آدہ ک یابدی !)
 دیرلر . فقط کاسکی یازمہ تاریخلرہ ، کی چیقان
 دیوان دفتزلرندہ ، (آدہ) سز ، حتی (دده) سز ،
 (بالی) یازیلیدر . ذاتاً شیخک آدی (بالی)
 اولدیغی ذات فاضلانہ لری ده تسلیم بو یورسیورسکمز .
 قالیور ، بر (دده) مسئلہ سی .

(دده) اسمی ، بو یوردیغکر کئی ، منحصرأ
 بکتاشیلرہ ویرلنر ، اولنرہ (بابا) دیرلر . شیخ بالی
 ایلہ عثمان بک زمانندہ ، سوکود ، این اوک و طوغوزد
 ایلندہ ، بکتاشی اوایان ، دده لروار . مثلاً : قوصال
 دده . عاشق پاشازادہ (ص ۶) دیورکہ :
 «شیخ ادہ بالی کم عثمان غازینک دوشی تعبیر ایلدی
 و پادشاهلغی کندویہ و نسب و نسبہ موشولہ دی .
 پانندہ شیخنک بر مرہدی واردی ، قوصال دده
 دیرلردی .»
 بو قوصال دده عثمان بکہ ، دہا پادشاہ
 اولاندن اولدہ ، کوروشورمش . حتی عثمان بک آناستک

قیلجی قوصال ددہ ہ ہدیہ ایش . عاشق پاشا
 زادہ دیورکہ : «شمدی دخی اول قیاج قوصال
 ددہ نسلندہ در . آل عثمانن ہر کیم کہ پادشاہ
 اولسہ اول قیاجی زیارت ایدرلر .»
 (دده) عنواننک ، بو یوردیغکر کئی ،
 اعل طریقت میانندہ بکتاشیلرہ ویرلدیکی ، شیخ
 بالینک بکتاشیلرہ مناسبتی و ملادینی ، اوتارنخندہ
 ہونوز سکود جوارلرندہ بکتاشیلکک انتشار
 ایتدیگی قبول ایدلہ جک اولورسہ ، یاہ شیخ بالینک
 مرہدی قوصال ددہ ، (دده) عنوانی آلدینی
 حالہ بکتاشی دکادر ؛ و یاخود ، (دده)
 عنوانی آلدیغندن طولانی بکتاشیلرہ ، و بناء علیہ
 شیخ بالینک دہ بکتاشیلرہ مناسبتی واردر . حال بوکہ
 (دده) عنوانی اکثریشلہ مولویلرہ ویرلیر .
 مولویلر آرہ سندہ نہ قدر محترم (دده) لرواردر ؛
 اکابر مولویلر دن آغا زادہ محمد ددہ ، دانشی علی
 ددہ ، ادرنہ لری انسی رجب ددہ ، سلیم ثاب
 رجانندن سعید ددہ ، صالح ددہ ، شیخ غالب
 ددہ ، ذکائی ددہ ، احمد ددہ ، ددہ افندی ،
 سوکر ، طوقو ددہ . شوخالہ ، بکتاشی اولد
 یانک (دده) عنوانی آلدینی تحقیق ایدنجہ ،
 شیخ بالینک دہ بو عنوانی آلمش اولدینہ شہبہ
 یوقدر . قیمتدار نوجہلر یکزہ عرض شکرکات
 ایدرم قاردشم .

بو یورک آتہ
 احمد رفیوہ
 تصحیح : دونکی مقالہ ک سکینجی مطبوعہ کورمان
 شویلہ اولاق
 «سلطان مراد بالی بہ عائد بردقتردہ : (سلطان
 مراد بن محمد خان) و چلیبدن بحث ایدیلرکن :
 (مرحوم سلطان)»

على تاريخه و دائر ترقبات

پادشاهلریمز و (سلطان) عنوانی

سکندر لریزک قیداً هانکی پادشاهدن اعتباراً (سلطان) عنوانی آق قریبه دائر دیوان هاپون دفترلندن شو نتیجه پیچبور :

« عثمان ، اورخان ، مراد ، یازید ، غازیلرله امیر سلیمان (بك ، خونكار) دنیلور ، (سلطان) عنوانی قوللایلمیور . چایی سلطان عهد زمانه عائد ردفته : (سلطانن طرفندن نسانی وارد) - مراد ثانی به عائد بر دفته ، چیلیدن بحث ایذیلرکن : (سلطان مراد بن محمد خان) - سلطان ایوک اوفاق دفته : (عثمان بك ، عثمان خونكار ، امیر سلیمان خونكار ، اورخان بك ، مراد بك ، یازید بك) قیدلری وارد . شو تقدیرده (سلطان) عنوانی چایی سلطان عددن باشلاور دیکدر »

ایشنه ، (تورك ویزانس) ده ، تدقیقاتی بوتیجه استاد ایذیرهرك ، چایی سلطان محمد قدرکن پادشاهلره (سلطان) دینلمه دیکتی و قدرلرده نه طرزده یازیش اولدینی کوستردك . یقسه ایلك پادشاهلریزک ، دیوان قیودی خارچنده ، (سلطان) سلطان افزاد) عنوانی آق قریبه ده معلومدر . یوبانده قوتلی دلیلرده وارد :

۱ . فریدون بك (منشآت السلطانین) نده مصر حکمیسی طرفندن یازید بکه کوندریلن نامهده (سلطان اقبم روم) یازیلدر .

۲ . یازید بك تریه سنده ۸۰۹ تاریخلی شو کتابه وارد :

(هذه روضة السلطان السعيدالرحوم ومفقور یازید خان ابن مراد خان . . . تاریخ انجمنی مجموعه سی ، سنه ۱۳۲۸ ، نومرو ۱۲ .

۳ . (بروسه) ده اورخان بك جامعنده شو کتابه موجوددر :

(وهو الامیر الکبیر المعظم للجهاد سلطان الفزاة غازی بن الفزای شجاع الدین الدین الافاق بهادر زمان اورخان بن عثمان) تاریخ انجمنی مجموعه سی ، سنه ۱۳۳۰ ، نومرو ۲۹

۴ . ابن بطوطه سیاحتنامه سی ، ص ۳۴۱ (برسی سلطان ، سلطان اورخان) سنه ۷۲۲ دیک ، کتابلرده وادیانده ، پادشاهلریزک حفته (سلطان) عنوانی صورت عمومیده موجود . دیوان قیدلرله ایسه مسئله باشقه . بو عنوان چیلیدن اعتباراً باشلاور . مع مافیله بعض کتابلرده (بك) قیدله (سلطان) عنوانده برلکده ذکر ایذیلکجه باقیلرسه ، (سلطان) عنوانی علی العموم قوللایلمیور دیکدر . شو حالده دیوان قیدلرله استناداً (سلطان) عنوانک قیداً چیلیدن باشلا دفته دائر چیقار دیمز نتیجه یی شیخ اوغولک (کتالکبراه) سندن چیقار بلان عنوانلر و مصرعلر دکل ، آتچق مشیخندن ، اوقانندن ، ویا ، یث باب عالیدن چیقاق قیدلر چورونه بیلیر . فوادیك برادرین بو حقیقی تسلیم ایذیلر ظن ایذیرز .

مجموعه سنده نشر ایتمدیکی تدقیقات اخیرسه نظراً اورخان غازی تک ایلك مسکوکانده اسمدن اول (السلطان الاعظم) عرر اولوب بوخالده سلطان عنوانک پادشاه مشارالیه ایچون قطعاً کسب رسمیت ایش اولور .

میر آلامی علی تک ایلیان مسکوکات مجموعه . سنده انتشار ایذن و یاقینده ده (تاریخ عثمانی انجمنی) مجموعه سنده نشر ایذیلرک اولان مهم تدقیقی ، بر ایلیانجه سی نشر ایلمزدن اول ، کوردک . خلاصه سی ده ، ۲۱ ایلول ۸۸۰۶ نومرو اول (اقدام) ده ، اورخان غازی به دائر انتشار ایذن تدقیقرده یازدی . اورخان غازی تک سیاست (السلطان الاعظم) عنوانی قیودیردینی ، فقط صوکر ا مقصدی حاصل اولور اولماز قالدیردینی ذکر ایتمک . (سلطان) عنوانک ، احفادی کی و اورخان غازی طرفندن ده دائمی رسمی برعلامت اولارق استعمال ایلمه دیکتی کونسترمک ایسته دک . بنام علیه خلیل بك افندیک ویردکلری معلومات بزجه مجهول دیکدر . حال بوکده ، میر آلامی علی تک (عثمانی ایذیلر لریزک ایلك سکمی) نده دیورک : « اورخان غازی تک زمان سلطنتنده ضرب ایذیلن سکه عنوانسز ایذی . مفضلاً اشعار ایذیلرکی اوزره صکره سککسته (السلطان الاعظم) عنوانی قوتولدی . یوبر ایجاب سیاسی ایذی . تکرار مذکور عنوان رفع ایذیلدی . تکرار عنوانی سکلر ضرب ایذیلدی . خداوندگار سلطان مراد خان پدري تختسه چلوس ایذیجه سککسته عنوان سلطانی یازدیرمدی .

. الحای زمان سلطان مراد خاتک بر سککسته (السلطان العالی) عنوانی یازدیرمدی . چیلور ایذیلدر . حقیقه ۷۸۰ سنه سه قدر بر آچدی . لکاره رسماً سلطان عنوانی قوللاندی .

چایی سلطان محمد حفته ده مطالعه لری ده شورد : « محمد چایی نامنه آتاسیبه ده ضرب ایذیلن بر آچقه به (السلطان الاعظم) عنوانی یازیش و بررسه ده ضرب ایذیلن بر آچقه به ده (غیاث الدین) عنوانی کچیرلشدی . بو عنوانلر اظهار شادمانی ایچون کچیرلشدی . کذا طغرائ سککسته (سلطان) و دیکر بریاق سککسته (السلطان الملک الاعظم) عنوانی یازدیرمش ایذی . بو عنوانلر برادرلی امیرسلیمان خانه تفوق دعوا سندن طولانی یازلشدی . نهایت مستغلاً پادشاه اولدقدن صکره (۸۱۶) سنه سی ضرب ایذیلر دیک سککولرینه (سلطان بن سلطان) و پدیرنه خان عنوانی یازدیرمدی . فقط مذکور تاریخندن صکره ضرب ایذیلر دیک آچقه لریه قیدتی وجه ایله هیچ بر عنوان یازدیرمیشدر . »

بو مطالعه دن آکلا شیلورک ، ایلك پادشاهلریزک دن اورخان ، مراد و یازید برم غازیلرله چایی سلطان عهد ، سککولرینه دائمی صورتده (سلطان) عنوانی یازدیرمیشلردر . آتچق ، حسب السیاسه ، اونی ده موقت بر زمان ایچون یازدیرمیشلر ، صوکر تکرار قالدیرمیشلردر .

خلیل بك قندی : « عثمان غازی کی قوجه یزانس دولتی تلاشه دوشوردن بر حکمداره بو عنوانک ویرلش اولماسی تصور ایذیلرله « بو یور یورلر . علی تک تدقیقاتی ده بالکس کونستریورک : آل عثمان اساساً (بك ، شاه ، خان ابن خان) عنوانی نسلأ حاکم اولدقاری ایچون ، « قوجه یزانس دولتی تلاشه » دوشوره چک قدرت وشوکنه صاحب اولدقاری زمان ، (سلطان) عنوانی سککولرینه بیله قالدیرمیشلردر . حتی علی تک بو مسئله یی واضحاً حل ایذیلور : « اورخان غازی داخلأ حکومتی تقویه و خارجاً صبت و شهرت حسنه سنک شایع اولدیفنه اطمنان قلب حاصل ایذیلدکن صکره عجدید مسکوکات قرار ویرمیشدر یکی ایچده قدیم ایچله لده مسکوک تاریخ ، محل ضرب ، عنوان سلطانی و حتی پدیرلی نای بیله ملی و حذف ایذیلرکی مثلاً »

بوده اثبات ایذیلورک ، خلیل بك افندیک تعبیرلری وجه ایله « سلطان عنوانک پادشاه مشارالیه ایچون قطعاً کسب رسمیت » ایتمیشدر ؛ بالکس ایلك پادشاهلریزک بو عنوانی رسمی و دائمی بر عنوان اولتی اوزره قوللایلمیور سککولرینه نادر اولدوقدومیشلر ، بالآخره بیله قالدیرمیشلردو . (مابعدی یازین)

تاریخ مصاصیری

عثمائی حکمدارلرنده

«سلطان» عنوانی

عثمائی حکمدارلرنده «سلطان» عنوانی - اولیا چلی تادیور؟ - احمد رفیق بک ادعای: ایلیک دونه سلطان لقبی آن چلی سلطان محمد میرد؟ - بوداغا یا کیشدر - شیخ اوغلتک «کتر الکبر» سی و «خورشیدنامه» سی - بیله بریم بازیده «سلطان» دینلیدیکی بر حقیقت مطلقه دور - ایکنجی سلطان بازیده «بیله بریم» دیمسی دوشرومیدر؟ احمد رفیق بک برادرمن بیته «اقدام» ده تفرقه ایملن «تورکار ویزانس» تده بلناسیه، عثمائی حکمدارلرنده نه زماندن بری «سلطان» عنوانی ویریلدیکندن عت ایلییور. «اولیا چلی» بک «فاخ» زمانه قدر پادشاهلر مه سلطان عنوانی ویریلدیکی «حقدک افاده سنی نقل ایدن احمد رفیق بک، اخیراً میدان چیقاق و تاتی قدیمیه امستناداً، «بیله بریم بازیده» «سلطان» ویریلدیکی و بو عنوانک ابتدا «چلی سلطان محمد» و ویریلدیکی قطعی بر صورتده ادعا ایتمکده در. حالیکه بزم توفیقسازره کوره، بو ادعا قطعاً شایان قبول اولماز. «اولیا چلی» بک افاده سنی اینتاماق لورونی تسلیم و اعتراف ایدن آرقداشمن، «بیله بریم بازیده» «سلطان» عنوانی ویریلدیکی دیکتی اثبات ایچون، یالکیز محدود بر طاق و تاتی رسمیه ایله اکثفا ایتمک او دوره عائد ساتر و شیعه لرنده مراجعت ایتملیدی. ایته بز بو مقاله مرده، دوشرودن دوشرویه «بیله بریم بازیده» ک زمانده یازیلش ایکی مهم و شیعه استناد ایدرک مشارالیه «سلطان» عنوانی ویریلدیکی اثبات ایدرکمز. علی الاطلاق بو نقطه نظر منری تأیید ایدرک دیگر و تاقده مالک بولوتیور. فقط شمدبک بو ایکی و شیعه، نقطه نظر منری قطعیله تأیید کایدر قناعتده یز.

«بیله بریم بازیده» دورینک معروف شاعرلرندن بر «شیخ اوغلی واردرکه» قیمت و اهمیتته رعناً شمدی به قدر حقدده هیچ بر توفیق بابا امشدر. «سبی» تذکره سی کی منبرلرک بوکا داتر و بر دکاری معلوماتده اهمیت برنی سایلاماز. بیله بریمک مر اینده مهم بر موقع اشغال ایتن، حکمدارک مطهر الطاق اولان بو ذلک او دوره عائد خصوصیتلری و یازشاهه «سلطان» عنوانی ویریلوب ویریلدیکی هر کسندن اعلامیه چکی مستغنی ایصاحدر. ایته بو ذلک «کتر الکبر» نامیه ۸۰۳ ده یازدنی و خط دستلیه حرر یکنه نسخیه سی خصوصی کتبخانه ده بولونان غایت قیمتی برتری واردرکه، علی تاوخر ایچون هر نقطه نظر دن امثالدر بر و شیعه در. چونکه اسان و ادبیات اعتباریه حائز اولدنی اهمیت باشنه، او دور حیسانه عائد برچوق تفصیلاتی اختوا ایدر. نسخته ک حرکتی اولیاسی و قدم و صحتی قیلو لوی اعتباریه نفدر مهم ایسه، ترجمه حاکمه او دوره کی بعضی شاعرلره عائد معلوماتی احتوا ایتمه سی ده ادبیات تاریخی نقطه سندن اوکا نهانسیز بر قیمت ویرمکده در. «شیخ اوغلی» بک حیات و آثارینه داتر حاضر لادیم اوزون بر تنبیه منی یقینه نشر ایتمک امیددیم: او زمان بو اثرک ماهیتی داهایی آکادسیلیر. ایته بو اثرده موجود بر فقره «بیله بریم سلطان عنوانی ویریلدیکی بک صرح بر صورتده کورستیور:

نحمدالله تعالی شمدبک و قنده سلطان السلاطین ظل الله فی الارضین سکندر روی زمین قامع الطغات و المنردین قائل الکفره و الشکرین ابوالفتح شاهانشاه العظیم مالک البرار و البحار خداوند کار کاسران و کار مکار ایا بریدخان ابن مرادخان ابن اورخان ابن عثمان خدایه بککته و سلطانه

ایته بر فقره «سلطان» عنوانی حقدده و توفیق بک میرد ایتمدیکی ادعای تماماً چور و تمکده در. چونکه بو سطرلری یزاق بیله بریمک دورته باشایان، الفاتحه مطهر اولان و اوکا ویریلدیکی عنوانی بک این بین بر شاعر در.

شمدی ده عاضری اثبات ایدر چک ایکنجی و شیعه

نقل کلام ایدم: به «شیخ و غاو» بک «خورشید نامه» آذنی معروض برمنویشتی واردرکه، نسخه لرنده استانبولده، بریش موزه کومده، بر این کتبخانه سنده تصادف اولور. حتی یارس کتبخانه ملیسینده بولک متعدد نسخه لری وارد [حیدیه کتبخانه سی اساق کتبخانه، «ویبو»، «هرج» قاتالوغلرنه و یارس کتبخانه سی فهرسته باقکر]. اسان و ادبیات اعتباریه شایان اهمیت اولان بو اثرک مقدمه سنده «درمدح بازیدخان» سرنامه سی آلتنده بریاچه واردرکه، اولندن نقل ایدر چکمز بر قاچ بیت «بیله بریم» «اوزمان» «سلطان» عنوانی ویریلدیکی تأیید ایدر چکمز:

نه سلطان ابن سلطان ابن سلطان
شبهه یازید بن مراد خان
که بنیاد اورالی تکرری جهان
آنک بیکی بکیت بو قدر یگانه
قلچندن قشایر دشمنی فان
قلچندن نیشلر جانلره جان
ایراقندن آدی دشمن سیانی حمر
یقیندن بولسه ساین یوز بیکی بر
سواشده ایدم درلرسه حقد
که بقیقه امان ایدن ایرقدر
.....

ایته بو ایکی فقره، احمد رفیق بک برادر من «بیله بریم» «سلطان» عنوانی ویریلدیکی حقدده اطشان بخش اولیاسلیر قناعتده یز. کور و لور که ادبی و شیعه لری یالکیز ادبیات تاریخی ذکله، تاریخک دالعموم شعبه لرنی توریه خدمت ایدر بایر.

«بیله بریم بازیددن عت ایدرکن بواده

استعداد آکچوک بر مسئله حقدده بر قاچ سوز سوبله منی نفید عه ایلییورم: «بازید اول» «بیله بریم» عنوانی ویریلدیکی دالعموم منابع تاریخیه تأیید ایتمدیکی، بو قارنده «خورشید نامه» دن نقل ایتمدیکن یازجه بک سوکنده کی بیتده قطعی صورتده کورستیمکده در. فاخک اوغلی ایکنجی «سلطان بازیده» ده ده بولمک ویریلدیکی بعضی منابع تاریخی بزه آکادسیور: مشهور شاعر «چلی» بک مشارالیه عائد بر منظومه سنده:

میهبط العز و العلا سلطان
بازید ایدر شه دوران
بیتی واردر. بو منظومه بک عجز اولدی بر «ریاضی» تذکره سی نسخه سنک هامشده بولک غلط اولدی محرسده، «کتاب چلی» طرفندن آریجه یازیلش اولان بر حاضیه ده «ادریس پتلیسی» دن، «سلسله الذهب چلی» دن، «شرح رباعیات جلال دوانی» دن نقلاً «بازیدخان» ده جدی کی «بیله بریم» دینلیدیکی «ولمک» ک صورکردن علم اولدی ذکر ایلمشدر.

تاریخ داهابولور کی ایته دن ایجه به آراهتی نه قدر حقدده نقطه لری، کده ملرتدن کده ایتمس لرنه قدر نه قدر محتاج تدقیق و تصحیح چهلری وار!

و تاتق بو قدر مجهول و تدقیقانت بو قدر ابتدائی بولوندی بر دروده، حتی الک اولفای مسئله لری حقدده بیله قطعی حکمدار ویرمکن چکیمک لازم کادیک کی احمد رفیق بک برادر من اسام ایدر طنزانه یز.

کوسری زاده محمد فراد
دارالفنون تورک ادبیاتی تاریخی مدرسه سی

عثمانی حکمدارلرنده

«سلطان» عنوانك اسكىلكنه دائر

«چاي سلطان محمد» دن اولك يادشاهلرمنده حيات عمومده «سلطان» لقبى و بربلديكى يعنى عثمانى حكمدارلرنده بو عنوانك قديمي كوسترمك ايجون يازديغيمز مقاله «اقدام» ستونلرنده مسعود بروجيان اويانديردى : احمد رفيق بك برادرمن ايكي اوزون مقاله ايله بوكا جواب و بربلديكى كي فاضل محترم خليل ادهم بك ائندى ده يارسده تصادف ايتديكي بك قيمتى بر وئيه ايله نطقه نظري تايبيد ايتديلر . واك سوكر ا على سيدى بك ائندى ده «سلطان» عنوانك غير قابل رد صورتده قديم اولديغى ايلرى سورمك صورتيله ، مدافعه ايتديكم فكري بر قانداها توشيق و تقويه ايله ديار .

مطبوعات ستونلرنده بوكي مسائل تاريخيه حقتده مبادله افكار ايتلديكي ، چوقدن برى واقع ككلى . مثبت و قطعى نتيجه لره ائتران ايدم بيلن بو صورتله تاريخك جهولانى توريره يارايان بوكي فكري مبادله لرنيك نجه بك بو بوك فوئدى واردر . بو مسئله ي ايلك دفعه اورنجه آتش بولونق اعتباريله ، سرد ايديلن بوتون نطقه نظلرى مقابسه و خلاصه ايدمك قارنلره صريح و قطعى بر نتيجه عرض ايتك ائستيووم .

يادشاهلرمنه «اورخان غازى» دن باشلايه رق سلطان عنوانك و بربلديكى كتابلرله ، كتابلرله ، شكلكله ، و خليل بك ائندىك بولمقلى باقيرطاسله بك اعلا آكلاشليور .

۱ . — اورخانك «السلطان الاعظم» لقبى سكمندن ، بروسه ده ك «سلطان» لقبى كتابلرندن ، باقيرطاسندن ماعدا ، «ابن بطوطه» نك افاده سى و على سيدى بك ائندىك عت ايتديكي «داود قسرى» نك كتابى ، «اورخان» ده «سلطان» ده ديتلديكى قطعى صورتده كوستريور . بو قيمتى اثر ك يازيد كيتبخانه عموميسنده ۲۸۸ نومروده مقيد نسخه سنك مقدمه سنده ك القاي قرط اهميته مبنى عيناً نقل ايتديور :

«ما بعد فقد وصل الى كتاب بديع وورد على خطاب رفيع من نادى الفضل والاعلا موقع الحمد والابها عطف رحال الاقبال ينبوع زلال الافضل اعنى جناب السلطان اعظم المشه شاه الفخيم متبع ظلال المنكارم والاخلاق ايتاله فى نشر العدل والانصاف ... شجاع الدوله بالذميا والدين ايت الاسلام وغيث المسلميبن القام بامر الله السامع بحجة الله سليمان باشا ابن السلطان الاعظم الملك الاعدل الاعلم ملك رقاب الامم رافع اعلام الكمالات جامع اسباب السعادات ائو . شروان الزمان ملجأ اهل الايمان صرني ارياب الفضل والعرفان السلطان اورخان المسكور فى كل جنان المحمود بكل لسان .»

۲ . — سلطان مراد اولك «سلطان» لقبى سكسى اولدينى و بناء عليه بولقنى قوللدينى معلوم اولديكى «بيلديرم يازيد» حقتده ده بو عنوانك شايع و مستعمل بولنديكى حتى رفيق بك طرفندن ده تسليم ايتديور . احمد رفيق بك مير آلاى على بكك نتيجه استناداً يوروسيتى حاكمانه شايان اعتراض و تشهير برطاق جهتلر وارسده مذكور تدقيقات ائشلىرته قدر بوراده اولنردن بحث ايتك صدر .

مزدن خارجدر . ايلك يادشاهلرمنه شكلكلرنده دائى صورتده «سلطان» عنوانى قوللانا شلرسه و بو غير مطرد عدم استعمال اولنرك رسماً سلطان عنوانى آيادقلىرته بر دليل ائسه ، عين حال چاي سلطان محمد ايجونده وارد دكليدر ؟ چونكه اورده شكلكلرنده مطرد اولارق سلطان عنوانى قوللانامشدر . حالبوكه رفيق بك ديوان قيودينه استناداً ايلك دفعه مشارالېك رسماً سلطان لقبى آهيتنى ادعا ايتديور . بو قندريده بو عنوان رسمينك شكلكلرنده مطرداً استعمال ايجاب ائتميدى ؟ برنجى مقاله سنده «ايلك يادشاهلرمنه اورخان» مراد و بربلديرم غازياره چاي سلطان محمد شكلكلرته دائى صورتده سلطان عنوانى يازد برمامشدر . دهن رفيق بكك اونى تفتيح ايدن ايكنجى مقاله ده : «سلطان عنوانى چاي سلطان محمد قدر آقچلرمنه

دائى و رسمى بر عنوان اولارق قوللانا مشدر . نتيجه سنى چيقارميسى بو بوك برائى تناقض دكليدر ؟ بك ائى آكلاشليور كه مطالعاتى منحصرأ ديوان قيودندن استخراج ايدن رفيق بك ، شكلكلرته كئدى نطقه نظرينه كوره بر دليل كي قوللانق ائسته مشده ، سلطان عنوانى ديكر ايلك يادشاهلرك مسكوكاتى كي غير مطرد بر صورتده احتوا ايدن چاي سلطان محمد شكلكلر رفيق بكك نطقه نظرى بالمعكس نقض ائمشدر . اكر سلطان عنوانى چلبيدن اعتباراً ديكر القاي اوئوتدو . ره چق درجه ده كسب قطعت ائش اولميدى ، بو عنوانه شكلكلرنده داها چوق تصادف ايتديك ضروريدي .

بزه كوره ، رفيق بكى شاشيرتان جهت ، منحصرأ ديوان قيودينه عطف اهميت ائتميسى و اونك خارجنده كي وئيه لرى نظر اعتباره آلماناسيدر . حالبوكه شكلكلر ، كتابلر ، بالذات حكمدارلره و بربلش كئسايلر ، هر حالده ديوان قيودلرى قدر قيمتى برر وئيه تاريخيه در . هله ديوان قيوداتك چاي سلطان محمد زمانه قدر چيقدينى عثمان ، اورخان ، مراد اول دورلرنده يازيلش قيوداتك عدم وجودى دوشونلجه ، بالذات اودورلردن قلنش شكلكلر ، كتابلرله ، كتابلرله وئيه تاريخيه اولق اوزره داها قيمتى و داها شايان ائتاد عد ايتلديسى طيبيدر .

خليل ادهم و على سيدى بك ائندىلرله ده تا كيد و اشتراك ايتديكلرى وجهله ، بم ايلرى سورديكم نطقه نظر ، «سلطان» عنوانك داها ايلك يادشاهلرمنه دن اعتباراً موجود و مستعمل اولدينى سككند ايدى . الهه بولونان متعدد ماهيته قيمتى وئيه لره قارشيسنده رفيق بك ده بو تصديق ايتديور ؛ لكن الهه كي ديوان قيودينه استناداً بو عنوانك «چاي» دن اعتباراً ديكر القاي اوئوتدوره چق درجه ده قطعى برماهيت آلدني سوليور .

حالبوكه چلبينك شكلكلر بو فرضيه ي تايبيد ايدمك ماهيته دكلدر . سوكر ا بيلديرمه كلن «سلطان اقام روم» عنوانى نامه ده ، بو خصوصه نظر اعتباره آينه چق بروئيه مهمه در . شكلكلر شهادتى قارشيسنده ، ديوان دفترلى نهايت نهايت ديوان تماملرني كوستره بيله ك بروئيه در . اكر چلبينك شكلكلر رفيق بكك فكري تايبيد ائتميدى ، اوزمان سلطان عنوانك اولدن اعتباراً رسميت و قطعت كسب ايتديكى فكري قيد اولونه بيليردى . حالبوكه الهه ك وئائق سلطان عنوانك نه زماندن برى اكنساب قطعت ايتديكى حقتده بزه قطى بر فكر و بيره بيلمكدن اوزاقدر . شوخاله :

۱ . — ايلك يادشاهلرمنه دن اعتباراً «سلطان» عنوانى قوللانا مشدر . وئائق شكلكه و محرره بونى قطعى بر صورتده كوستريور .

۲ . — الهه موجود ديوان قيودنه سلطان عنوانه چلبيدن اعتباراً راست كلبنيور . اسكى زمانلره عالم ديوان قيودى موجود اولماديقندن ، ايلك يادشاهلره كئدى زمانلرته عالم محررانه نه كي عنوانل و بربلديكى قطعى صورتده بيله ميورز . بناء عليه سائر وئائق مواجهه سنده ، سلطان عنوانك چلبيدن اعتباراً قطعت كسب ايتديكى ادعا ايدمه بيز .

۳ . — بالخاصه چاي دورينه عالم مسكوكات ، بو ادعا ي قبول ائتمه ماعندر . چونكه اونك شكلكلرنده اسلافنده اولدينى كي سلطان عنوانى نادراً قوللانا مشدر . اكر بو عنوان رسمى و قطعى برماهيتده اولميدى ، هر شيدن چوق شكلكلرله بوكا رعابت ايتلديسى ايجاب ايدردى .

نتيجه : سلطان عنوانك ايلك يادشاهلردن اعتباراً قوللانايدنى حقتده ك نطقه نظرمز رفيق بكك ده اعترافى وجهله بر حقيقت تاريخيه در . حالبوكه رفيق بكك بوكا مقابل ايلرى سورديكى سلطان عنوانك چلبيدن اعتباراً كسب قطعت ائتميسى چوق ضعيف بر فرضيه در . وئائق موجوده به نظراً شيدمك اونى قوللانه معدورز .

كريمى زاده : محمد فؤاد